

організації будівельного виробництва; нові будівельні технології; нові будівельні матеріали, вироби та конструкції.

Список використаних джерел:

1. Інноваційне підприємництво : креативність, комерціалізація, екосистема : навчальний посібник для вищих навчальних закладів / авт. кол. : Ю. М. Бажал, І. В. Бакушевич, У. Венесаар та ін. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Ю. М. Бажала. – Київ : Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2015. – 280 с.

2. Якименко О. В. Вплив інноваційного потенціалу на розвиток будівельних підприємств / О. В. Якименко // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія : Економічні науки № 4 (81). – 2013. – С. 316–325.

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ НАПРЯМІВ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Н. М. МАТВЄЄВА, канд. екон. наук, доцент, В. В. ТРУФАНОВ

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова, м. Харків*

В умовах постійного дефіциту паливних ресурсів в Україні, необхідності зниження енерговитрат при виробництві, транспортуванні та споживанні теплової енергії питання оптимізованого теплопостачання населених пунктів є державним завданням.

Законом України "Про теплопостачання" визначено основні принципи державної політики у сфері теплопостачання:

- підвищення енергоефективності функціонування систем теплопостачання;
- оптимальне поєднання систем централізованого, помірно-централізованого, децентралізованого та автономного теплопостачання;
- періодичний перегляд, удосконалення та техніко-економічна оптимізація схем теплопостачання.

На сьогодні в сфері теплопостачання існують невирішені проблеми, що характерні для більшості населених пунктів України, зокрема:

- потужності встановленого обладнання котелень, як правило, значно перевищують теплові навантаження;
- не виконуються вимоги чинних в Україні норм і правил щодо регулювання та обліку теплової енергії при її виробництві, транспортуванні

та споживанні;

– основне та допоміжне обладнання котелень практично вичерпало всі допустимі терміни експлуатації (термін експлуатації понад 57% котелень перевищує 20 років);

– низька надійність теплових мереж через відсутність їх резервування, вичерпаний природний ресурс та незадовільна теплоізоляція, що обумовлює великі втрати тепла (до 30%), суттєві економічні збитки внаслідок частих аварій та значних обсягів ремонтних робіт;

– в більшості міст централізоване гаряче водопостачання здійснюється за графіком, в окремих містах, у т.ч. обласних центрах, воно взагалі відсутнє, а трубопроводи систем гарячого водопостачання не підлягають відновленню.

Також серйозною проблемою в населених пунктах є некероване відключення споживачів від централізованої системи теплопостачання та перехід на індивідуальне (поквартирне) опалення, що призводить до "розбалансування" теплових мереж та "перевантаження" газових мереж, тиск і діаметри яких не враховують додаткового обсягу споживання газу. Це призводить до значних втрат паливо-енергетичних ресурсів та збитків, особливо в нинішніх умовах зростання цін на енергоносії, зокрема на природний газ.

Теплопостачальні підприємства, які експлуатують потужні централізовані системи теплопостачання не в змозі скорочувати свої витрати у строгій відповідності з рівнем падіння попиту на тепло в короткостроковий та середньостроковий перспективах. Таким чином, зниження попиту на тепло веде не до економії палива, а до надлишкового виробництва тепла, яке розсіюється у вигляді теплових втрат.

Система розроблювальних елементів розвитку організаційно-економічного механізму галузі теплопостачанням включає:

1. Модель оцінки й стимулювання підвищення рівня організаційно-технологічної надійності й економічності теплопостачання, що пропонується як цільовий критерій керування теплопостачанням, що реалізує завдання підвищення надійності й економічності теплопостачання.

2. Систему моніторингу ефективності теплопостачання, що формує необхідну інформаційну основу керування теплопостачанням на базі критеріїв якості, надійності й економічній ефективності.

3. Підходи до формування собівартості послуг теплопостачання на основі децентралізованих нормативів витрат по окремих джерелах тепла й розподільних мереж, що забезпечують децентралізацію системи

організаційно-економічного керування теплопостачанням для переходу до керування за кінцевими результатами теплопостачання й параметрам його ефективності для конкретних систем теплопостачання.

4. Показники оцінки заходів модернізації й реконструкції систем комунального теплопостачання на базі критеріїв якості, надійності й економічності теплопостачання.

5. Систему показників ефективності теплопостачання, рекомендовану до використання при обґрунтуванні й твердженні тарифів на послуги й необхідну для реалізації контуру керування надійністю й економічністю теплопостачання через тарифний механізм.

6. Організаційну структуру керування теплопостачанням непромислових об'єктів, що реалізує пропоновані науково-методичні розробки в рамках спеціальної системи організаційних відносин, прав і відповідальності.

7. Методи оцінки ефективності впровадження пропонованих розробок, що включають у себе методи визначення: економічної, соціальної й бюджетної ефективності реалізації пропонованих розробок.

Підвищення надійності й економічності теплопостачання здійснюється на основі побудови системи організаційно-економічного керування, що охоплює три основні групи факторів:

– Організаційно-управлінські, що включають характеристики ефективності організації виробничого процесу, своєчасності виконання виробничих операцій, точності визначення й реалізації режимів роботи основного й допоміжного технологічного встаткування;

– Технологічні, що включають фактори й характеристики теплоенергетичного встаткування, стану інженерних систем, їхніх функціональних здатностей безупинно забезпечувати споживачів тепловою енергією в необхідному обсязі, а також рівень технологічної ефективності й економічності встаткування;

– Соціально-економічні фактори, що включають показники витрат окремих видів матеріально-технічних ресурсів на теплопостачання, показники економічної ефективності, рентабельності окремих джерел і систем розподілу тепла. У дану групу ставляться також фактори соціальної результативності теплопостачання, якості надаваних послуг і параметри державного соціального захисту населення в сфері житлово-комунального господарства.

Таким чином, в якості організаційно-економічного механізму слід розглядати комплексну систему, що складається з системи забезпечення,

функціональної та цільової системи, які містять певну сукупність організаційних і економічних важелів, які впливають на економічні і організаційні параметри системи управління підприємством з метою забезпечення ефективності управління і отримання конкурентних переваг.

1. Організаційно-економічні заходи функціонування галузі теплопостачання:

– розроблення економічної моделі державного регулювання на ринку комунальних послуг та системи її законодавчого забезпечення;

– розроблення нової державної політики, спрямованої на забезпечення належних умов проживання та якісного обслуговування громадян країни;

– створення умов для вирішення питань економічного стимулювання енергозбереження на підприємствах житлово-комунального господарства, у житлових та адміністративних будівлях.

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

С. Ю. ЮР'ЄВА, канд. екон. наук, доцент, Ю. С. САМІЛИК

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Сучасне кризове становище будівельної галузі змушує будівельні підприємства орієнтувати свою діяльність на досягнення стратегічних і тактичних цілей, які дозволяють завоювати стійкі конкурентні позиції та забезпечити зростання своєї конкурентоспроможності.

Оцінюючи конкурентний ринок, ми можемо спостерігати стрімке зростання вимог споживачів, що направляє підприємства на посилення конкурентної боротьби, укріплення позицій конкурентів і скорочення строків впровадження нових технологій. Учасники на конкурентному ринку постійно повинні тримати під контролем дії власних суперників, приймати рішення, які направлені на подолання небажаних наслідків їхнього конкурентного тиску та сприяють сталому розвитку підприємства в умовах конкуренції, тобто забезпечують його конкурентоспроможність.

Дослідженню проблем конкурентоспроможності підприємств присвячені праці М. Портера, І. Ансоффа, Ф. Котлера, Г. Л. Азоева, А. Ю. Юданова, С. Покропівного, Х. Фасхієва, Р. А. Фатхутдінова та ін.[1].